

Zorg & Techniek

editie 041 (oktober-november-december 2023) - jaargang 11 - verschijnt driemaandelijks

- 08 | Dossier energietransitie
- 18 | Norman Cleenewerck op missie met Mercy Ships
- 26 | Lid in de kijker: David Van Eykeren (AZ Diest)

Abonneer nu op ZORG MAGAZINE

HET VAKBLAD VOOR LEIDINGGEVENDEN IN DE ZORG

Individueel lidmaatschap

- U ontvangt per jaar acht edities van het tijdschrift ZORG Magazine. (Niet alle artikels komen in de nieuwsbrief)
- U krijgt een aanzienlijke **korting** van op uw betalende deelname aan de **workshops, trainingen en seminars** die ZORG Magazine organiseert.
- U blijft op de hoogte van het laatste zorg nieuws.
- U krijgt **10% korting** op de standaardtarieven om uw **vacatures** te publiceren op www.topjobsindezorg.be.

€265 (+ 6% btw)

Lidmaatschapsbijdrage voor één jaar

Corporate lidmaatschap

- U ontvangt per jaar acht edities van het tijdschrift ZORG Magazine op vijf namen en/of adressen binnen uw organisatie.
- U en uw collega's krijgen een aanzienlijke **korting** op de betalende deelname aan de **workshops, trainingen en seminars** die ZORG Magazine organiseert.
- U krijgt **20% korting** op de standaardtarieven om uw **vacatures** te publiceren op www.topjobsindezorg.be

€900 (+ 6% btw)

Lidmaatschapsbijdrage voor één jaar

MEER INFORMATIE: ZORGMAGAZINE.BE/ABONNEREN

ZORG
MAGAZINE
HET VAKBLAD VOOR LEIDINGGEVENDEN IN DE ZORG

Inhoud.

08

Energietransitie

De zorgsector neemt het voortouw als het gaat om energietransitie. Niet alleen omdat de zorginstellingen grootverbruikers zijn, en dus verantwoordelijk voor heel wat CO₂-uitstoot, ook omdat de sector als een van eersten zal te maken krijgen met de gevolgen van klimaatverandering. In dit dossier kijken we naar de verplichtingen op vlak van energietransitie, de steunmaatregelen en de rol van verschillende spelers.

20

**PROJECT IN DE RIJKER:
JAN YPERMAN ZIEKENHUIS**

26

**LID IN DE RIJKER: VAN
PROJECT NAAR PODIA**

28

**FACILITY MANAGEMENT
SOFTWARE**

18 Op missie met Mercy Ships: "Het was soms een beetje McGyver spelen"

25 Verslag VVZ µCongres: "Tevreden met nieuwe opleiding medisch technoloog"

ZORG & TECHNIEK

Zorg&Techniek is een uitgave in samenwerking met ZORG.tech

ADVERTENTIE-EXPLOITATIE

Elke Vandamme
Matisse Caron
+32 9 243 54 50
sales@zorgmagazine.be

PREPRESS EN DRUK

Perka

REDACTIERAAD

Eddy De Coster
Martin Claeyss
Roger Albertijn
Ann Vandycke
David Carette
Patrick Hansoul

REDACTIECOÖRDINATOR

Wieland De Hoon

Rosalie van Hoof

Timothy Vermeir

Wieland De Hoon

OPLAGE

4225 exemplaren postbedeeld

DOELGROEP & VERSPREIDING

De algemene en technische directies van de Vlaamse zorginstellingen, producenten & toeleveranciers, studie- en architectenbureaus en de leden van ZORG.tech

ABONNEMENT

€ 40,00 per jaar

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

ZORG Magazine BV
Amelia Earhartlaan 19 bus 301
9051 Sint-Denijs-Westrem

Overname van artikels en illustraties, geheel of gedeeltelijk, alleen na schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever en ZORG.tech kunnen nooit verantwoordelijk worden gesteld voor de inhoud van advertenties en content reportages.

Direct spoelsysteem zonder reservoir

Vandaag de dag schatten we dat 1 op 3 toiletten met reservoir in publieke ruimten lekt. Ook zorginstellingen krijgen hiermee te maken. Deze lekken zijn vaak onzichtbaar en worden niet hersteld, wat leidt tot een aanzienlijke verspilling van drinkwater. DELABIE ontwikkelde, vanwege de toenemende druk op watervoorraden en de stijgende inflatie, een toiletsysteem zonder reservoir dat lekkages voorkomt.

Het mechanisme van een toilet met reservoir is voortdurend ondergedompeld in water. Hierdoor ontstaan kalkaanslag en schade, die op hun beurt lekken veroorzaken. Het systeem met directe spoeling van DELABIE is daarentegen ontworpen zonder reservoir, wat het risico op lekkages vermijdt en bijgevolg ook extra kosten. Na een test in een Frans woonzorgcentrum werd het waterverbruik vermindert met 85 % nadat een toilet met reservoir vervangen werd door een toilet met directe spoeling.

HYGIËNISCH EN STEEDS BESCHIKBAAR

DELABIE-experts benadrukken dat het systeem met directe spoeling ook hygiënischer is: "Bacteriën en andere micro-organismen ontwikkelen zich in stilstaand water en in kalkaanslag. Van daaruit kunnen ze via de biofilm het hele netwerk koloniseren en zelfs de directe omgeving besmetten. Door het reservoir weg te nemen wordt de omgeving, die bevorderlijk is voor hun ontwikkeling, vermeden". Maar DELABIE gaat nog een stap verder door zijn TEMPOMATIC elektronische toiletkraan uit te rusten met een periodieke spoeling. Deze wordt elke 24 uur na het laatste gebruik geactiveerd om een totale hygiëne van de installatie te garanderen, zelfs wanneer het toilet gedurende enige tijd niet wordt gebruikt.

Het spoelsysteem zonder reservoir is niet alleen bijzonder hygiënisch, maar biedt ook gebruikscomfort. Zo hoeft de gebruiker niet te wachten totdat het reservoir gevuld

is, aangezien de spoeling rechtstreeks op het waternet aangesloten is. Daardoor is het water onmiddellijk beschikbaar, zelfs na meerdere opeenvolgende spoelingen.

TEMPOFLUX 3

De TEMPOFLUX 3 is een zelfsluitende toiletkraan met directe spoeling die beschikt over een dubbele bediening van 3l/6l die aangepast kan worden naar 2l/4l voor een optimale waterbesparing. De kraan is eveneens uitgerust met een antiblokkeerveiligheid die misbruik voorkomt, want het water stroomt pas wanneer de drukknop losgelaten wordt.

Installatie en onderhoud zijn eenvoudig: dankzij een gepatenteerde inbouwdoos kan een perfecte waterdichtheid gegarandeerd worden. Deze doos is geschikt voor wanden tot 120 mm dik en kan aangepast worden aan elk type configuratie. Bovendien zijn de onderdelen toegankelijk langs de voorkant en kan de kraan van binnenuit gedemonteerd worden. Daarbovenop is er de bewezen robuustheid van de kraan die vandalisme voorkomt. Wat het design betreft, heeft DELABIE gekozen voor een tijdloze esthetiek en zijn er verschillende modellen beschikbaar die perfect passen in elk type project.

ERIK VAN DE WAUWER

Voorzitter ZORG.Tech

**BESTE LEDEN VAN ZORG.TECH,
BESTE LEZERS,**

De stijgende klimaatambities op Europees niveau hebben een grote impact op onze zorginstellingen, in de vorm van meer regels en verplichtingen waaraan zorginfrastructuur moet voldoen. Daarom zoomen we in deze nieuwe editie van Zorg & Techniek nog eens in op een aantal pistes die de energietransitie ondersteunen. Eén daarvan is de Vlaamse overheidssteun in de vorm van energieaudits en subsidies bij het climate proof maken van gebouwen. Op 1 januari 2024 treden er immers enkele nieuwe regels in werking, zoals de verplichting voor een EPC NR-certificaat, wat de Vlaamse administratie zelf de eerste stap noemt van het verstrengingstraject op weg naar 2050. Anders gesteld: playtime is over, het is tijd voor actie. Een interessante piste en een nieuwigheid voor zorginstellingen is daarbij een burgerenergiecoöperatie inschakelen voor het installeren van hernieuwbare energiebronnen. Over de pro's en contra's kan u een uitgebreid dossier lezen in dit nummer.

Uiteraard kijken we bij ZORG.Tech eens graag over het muurtje en daarom vindt u in deze Zorg & Techniek ook een impressie van het jongste VVZ-congres. De ziekenhuisinstrumentatietechnici kunnen ons heel wat inspiratie bieden, zo blijkt, bijvoorbeeld op het vlak van het ondersteunen van bachelor- en masteropleidingen als gastdocent. Maar ook het verhaal van Mercy Ships, de ziekenhuisschepen waarop je als technicus-urijwilliger kan meevaren om mensen in Afrika meer toegang tot zorg te bieden, spreekt tot de verbeelding.

Wij wensen u veel leesplezier.

Heilighartziekenhuis Lier opent nieuwbouvwleugel

HeiligHartziekenhuis Lier opende zopas een nieuwe vleugel. In dit nieuwe gebouw huist voortaan de afdeling intensieve zorgen met stroke unit en een uitbreiding van het operatiekwartier.

“Reeds in 2019 maakten de medische raad, de directie en de raad van bestuur een aantal belangrijke afspraken over de toekomst”, vertelt algemeen directeur Stefaan Vansteenkiste. “Op lange termijn wordt er gedacht aan een nieuwbouwziekenhuis, maar dat kost veel tijd terwijl bepaalde afdelingen een dringende oplossing nodig hadden. Daarom werd er afgesproken om in die afdelingen al sneller te investeren. Een aantal van deze investeringsprojecten zijn al afgerond, zoals de volledig vernieuwde materniteit en spoedgevallendienst. Nu werd het tijd om het OK en intensieve zorgen aan te pakken.”

EEN HYBRIDE OPERATIEZAAL

De nieuwbouvwleugel werd op hoogte gebouwd. Op het eerste niveau is de dienst intensieve zorgen voorzien, op het tweede niveau de uitbreiding van het operatiekwartier. Niveau 3 is een technische verdieping om de nieuwe afdelingen van hedendaagse technieken te voorzien. Er zijn twee passerelles op niveau 1 en 2 die de nieuwe vleugel verbinden met het bestaande gebouw.

De vernieuwde dienst intensieve zorgen telt twaalf

intensieve bedden en vier stroke bedden. Het ziekenhuis benadrukt dat de nieuwbouvwleugel voorziet in alle comfort en ergonomie. Zo zijn de ramen op de patiëntenkamers op zithoogte geïnstalleerd, waardoor elke patiënt vanuit het bed zicht heeft op de omgeving en daglicht binnen krijgt. Ook belangrijk is dat de afdeling met kleine ingrepen ingedeeld kan worden in aparte afgesloten zones.

Op het tweede verdiep heeft het bestaande operatiekwartier een uitbreiding gekregen onder de vorm van drie grote, polyvalente OK-zalen en een hybride operatiezaal. Dit is een hoogtechnologische operatiezaal waar klassieke open heelkunde gecombineerd wordt met minimaal-invasieve chirurgie dankzij geavanceerde medische beeldvorming.

Bij de bouw van de nieuwbouvwleugel werden ook duurzaamheidsprincipes in acht genomen. Regenwater wordt opgevangen en wordt via waterinfiltratieboxen in de bodem en de vesten geïnfiltreerd. In het najaar start een nieuwe fase: de bouw van een nieuw dagziekenhuis binnen de bestaande ziekenhuismuren. Dit project zal gefaseerd verlopen en een tweetal jaar in beslag nemen.

Vervangingsnieuwbouw wzc van Zorg-Saam ZKJ in de maak

De eerste steen van de vervangingsnieuwbouw van woonzorgcentrum Sint-Jozef Assenede wordt weldra gelegd. Er komt een nieuwbouw met 120 kamers. Zorgorganisatie Zorg-Saam ZKJ plant in 2026 klaar te zijn.

De eerste voorbereidende werken van het woonzorgcentrum Sint-Jozef Assenede zijn afgerond. Zorgorganisatie Zorg-Saam ZKJ is tevreden en blikkt vooruit. “We zijn trots dat de werken in mei uit de startblokken schoten”, vertelt Geert Buyse, directeur van wzc Sint-Jozef. “Nu, een half jaar later, mogen we de eerstesteenlegging aanschouwen op 8 december. Een bijzonder moment en een nieuwe mijlpaal in onze mooie toekomstplannen.”

Het huidige woonzorgcentrum draagt een geschiedenis van meer dan veertig jaar met zich mee en dat is merkbaar. “Ons huis is niet meer van deze tijd”, verduidelijkt Buyse. “In de plaats komt er een moderne nieuwbouw van drie etages hoog met 120 kamers, twaalf assistentiewoningen, een centrum voor dagverzorging en algemene delen zoals een grootkeuken, kapel en cafetaria.”

De nieuwbouw maakt ruimte voor een groter aantal bewoners. De bouw verloopt in drie fasen. In eerste instantie worden de kamers, de assistentiewoningen en de algemene delen gebouwd. Bij de tweede fase verhuizen de huidige bewoners en worden de ruimtes omgebouwd tot bureau- en vergaderruimtes. In een derde fase wordt het oude woonzorgcentrum afgebroken, het centrum voor dagverzorging gebouwd, de parking afgewerkt, en wordt een groene omgeving aangeplant. Doel is om in 2026 klaar te zijn.

Website op kindermaat

Kinderen gaan steeds vaker zelf digitaal op zoek naar informatie. Om die reden lanceerde AZ Maria Middelaars zopas een website op maat van de doelgroep. “Doel is dat (jonge) kinderen die nood hebben aan voorbereiding op hun bezoek aan ons ziekenhuis samen met een ouder de website kunnen doorlopen.”

Kinderen die voor een consultatie of ingreep naar AZ Maria Middelaars moeten, kunnen voortaan meer informatie vinden op kids.mariamiddelares.be. “De website geeft op een eenvoudige manier en op kindermaat correcte info over (dag)opnames, onderzoeken en wat daarbij komt kijken. Zo kunnen onze jonge patiënten goed voorbereid en met een gerust hart naar ons ziekenhuis komen”, zegt Aurélie Sprengers, de hoofdverpleegkundige van de kinderafdeling van AZ Maria Middelaars.

Op de website kunnen kinderen bijvoorbeeld een kijkje nemen in de onderzoekskamer. Kinderen die een opname gepland hebben, kunnen ook het team op de afdeling leren kennen of hun kamer en de speelruimte op de afdeling bekijken. Ze lezen er ook wat ze moeten meebrengen. Gaandeweg ontwikkelt het ziekenhuis de website verder met filmpjes en interactieve spelletjes. In samenwerking met de collega's van AZ Sint-Vincentius Deinze wordt de website de komende maanden aangevuld met praktische informatie daar ter plaatse.

Verplicht EPC NR en nieuwe one stop shop energiescan vanaf 2024

Het EPC NR, voluit het Energieprestatiecertificaat voor een niet-residentiële eenheid, is een tool richting koolstofneutraliteit – in de vorm van een A-label, wat staat voor honderd procent aandeel hernieuwbare energie – tegen 2050. Met de verplichting vanaf 1 januari 2024 voor niet-residentiële gebouwen om een EPC NR voor te leggen, voorziet het Vlaams Energie en Klimaatagentschap (VEKA) in een duidelijk regelgevend kader voor het verstreningspad richting klimaatneutraal 2050, zegt Hannah Bohez (VIPA). De EPC-waarde laten bepalen wordt ook onderdeel van de VIPA/VEB one-stop-shop, waarbij VIPA voor de erkende zorg- en welzijnsvoorzieningen één energiescan/audit inclusief met EPC NR financiert.

Kijken we even achterom, dan zien we dat klimaatsubsidies op basis van een energiescan van het VIPA/VEB al bestaan sinds 2017. VIPA lanceert geregeld oproepen voor energiebesparende maatregelen die in aanmerking komen voor subsidies wanneer ze leiden tot een reductie van de CO₂-uitstoot. VIPA-adviseur Hannah Bohez legt uit hoe het beleid rond de energietransitie nieuwe accenten legt.

MEER SENSIBILISERING

“Wat we willen doorvoeren in het kader van de CO₂-reductiemaatregelen, is dat we nu een set van alternatieve energiebesparende maatregelen vragen voor fossiele installaties. Voor stookplaatsrenovatie wordt door studie bureaus bijvoorbeeld vaak nog vrij conservatief als energiebesparende maatregel de optie uitgewerkt om die om te zetten naar HR condensatieketels. Maar dan laat je cruciale kansen liggen in kader van de noodzakelijke energietransitie. Wij vragen hen om minstens drie maatregelen uit te werken: een klassieke maatregel, een hybride variant en dan een hernieuwbare.”

Hannah Bohez vervolgt: “Vanuit VIPA willen we zo extra sensibiliseren richting hernieuwbaar om de shift naar de energietransitie een boost te geven. Fossiel moet

zoveel als mogelijk uitgefaseerd worden. Zo proberen we de voorzieningen te ondersteunen, vóór het in een regelgevend kader gegoten wordt. Maar verder komt voor een klimaatsubsidie bijna elke maatregel in aanmerking die in een energiescan zit, door een studie bureau voorgesteld wordt en die leidt tot CO₂-reductie. Kan het niet via de klimaatsubsidies zoals voor zonnepanelen en relighting, dan is een renteloze energielening mogelijk.”

DE GROOTSTE WINSTEN

Waar vallen op basis van die energiescans, die nu toch al een aantal jaar lopen, de grootste winsten te boeken? “Met PV-panelen en relighting kan je enorme winst boeken, zowel op vlak van energie-efficiëntie als wanneer het gaat om CO₂-reductie”, legt Hannah Bohez uit. “Dat zijn allebei ‘binnenkoppers’. Veel maatregelen hebben een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Hernieuwbare energie heeft zowel een grote return op CO₂-reductie als op energiebesparing.”

“Zoomen we in op CO₂, dan geven bouwschilmaatregelen de doorslag: dakisolatie, schijnwerkre renovatie, muurisolatie”, vervolgt de experte. “Voor die maatregelen is een stevige investering nodig. En dan merken we dat

de klimaatsubsidies een stevige meerwaarde bieden. De terugverdientijd van gebouwschilmaatregelen is bijvoorbeeld al gauw negentien jaar. Met klimaatsubsidies kunnen we dat terugbrengen tot tien jaar. Er is dus een positief effect op de financiële haalbaarheid voor noodzakelijke maatregelen die moeilijker zijn om uit te voeren.”

Voorlopig zijn de klimaatsubsidies onbegrensd in de tijd. De middelen zijn afkomstig van de CO₂-emissiehandel. Hannah Bohez knikt: “Elk jaar komt er opnieuw budget vrij. Vaak is er zelfs een herziening naar boven toe. Ik zie de subsidies zeker ook niet direct eindigen: energiezuinig en duurzaam zijn, wordt alsmaar kritieker. Ook na de energiecrisis van vorig jaar, die nu wat lijkt te verzachten, blijft de nood aan financiële middelen voor zorg- en welzijnsvoorzieningen die tegemoet moeten komen aan de klimaateisen 2030-2050 even acuut. Er is een enorme renovatienood om daaraan te kunnen voldoen.”

EPC NIET-RESIDENTIEEL, DE NIEUWE STAP

Er is een nieuw regelgevend kader over EPC niet-residentieel vanaf 1 januari 2024. Het EPC NR wordt algemeen verplicht voor grote publieke gebouwen en grote overheidsgebouwen

(groter dan 500 m²), dus ook zonder overdracht of verhuur. Dat betekent dat elk groot publiek gebouw en elk groot overheidsgebouw over een EPC NR moet beschikken. De bestaande EPC's Publiek doven uit tot januari 2025.

“Hiermee wordt het hele bouwpatrimonium van Vlaanderen, nu ook niet-residentieel, in kaart gebracht. Op deze manier zal VERA een verstrengingstraject opleggen en opvolgen. Met de onestopshop, de klimaatsubsidies en de energieleningen bieden we vanuit VIPA een ondersteunend kader aan voor onze voorzieningen. Want zeker in niet-residentieële gebouwen zijn bouwmaatregelen een project op lange termijn. Dat vraagt planning, zowel op financieel als op operationeel vlak.”

Hannah Bohez gaf het al aan: vanaf 2024 is er de nieuwe one stop shop scan met meerdere opties zoals de energiescan en -audit, ventilatieaudit, zomercomfort, EPC Niet-Residentieel en VERA-energieplan of -audit. “Even terugspoelen: in 2017 werd samen met de sectorvertegenwoordigers en met het VEB vanuit het Departement Zorg beslist om energiescans, met daaraan gekoppelde subsidies, in te voeren. De klimaatcrisis is een gezondheidscrisis aan het worden. De top drie van de

We willen in de energiescans focussen op energie-efficiëntie en CO₂-reductie. Maar als we echt klimaatweerbaar willen worden, dan moeten we zorgen voor hittegolfbestendige voorzieningen voor extra kwetsbare doelgroepen zoals kinderen jonger dan drie jaar, 65-plussers en zieken.

gezondheidsuitdagingen zijn klimaatuitdagingen. Zorgen voor het klimaat is dus prioritair voor de gezondheidszorg. We hebben daar ook een rol in te spelen, want de zorg- en welzijnssector heeft uiteraard zelf ook een impact op de CO₂-uitstoot.”

“Anderzijds staat de sector voor heel wat uitdagingen. De samenwerking met het VEB is dus gericht op een zo goed mogelijke ontzorging. Een recente evaluatie wees uit dat het nog een stuk beter kan. De focus van de bestaande energiescan was 2030 voor CO₂-reductie, maar we willen dat verruimen naar 2050 om volledig energieneutraal te worden. Vandaar dat we ook een audit in het leven geroepen hebben. We houden de scan er in, omdat die laagdrempeliger is. Daarnaast willen we met de one stop shop ons patrimonium veerkrachtiger maken voor de toekomst. De V-scan zet in op gezonde luchtkwaliteit en toekomstige pandemie uitbraken, de optie zomercomfort op de steeds vaker voorkomende hittegolven en de gratis EPC NR opmaak op het verstrengde regelgevende kader.”

MEERDERE OPTIES MOGELIJK

“De tweede evaluatie die we maakten, is dat er tijdens de corona-periode een enorme piek was van uitstoot in de zorgsector. Alles werd opengezet, hoogverbruik was de norm. Zo'n situatie kan opgevangen worden door een mechanisch ventilatiesysteem waarmee je de overdraagbaarheid van aerosolen kan beperken. Met ventilatie als optie kan je een voorziening weerbaar maken tegen een nieuwe pandemie die via de lucht overdraagbaar is. Een goed binnenklimaat met een voldoende luchtkwaliteit is belangrijk, zeker binnen de kinderopvang.”

“We willen in de energiescans focussen op energie-efficiëntie en CO₂-reductie. Maar als we echt klimaatweerbaar willen worden, dan moeten we zorgen voor hittegolfbestendige voorzieningen voor extra kwetsbare doelgroepen zoals kinderen jonger dan drie jaar, 65-plussers en zieken. Vandaar ook een optie zomercomfort.”

“Dan is er nog EPC NR, de derde parameter die gratis wordt aangeboden. Dat laten opstellen, vereist professioneel inzicht. Een energiescan is al goed voor vijftig tot zestig procent van het werk van de EPC NR. Die administratieve vereenvoudiging kan via één one stop shop. Wij bieden dan ook de eerste scan EPC NR gratis aan als je die mee met een energiescan bestelt.”

NOG RUIM MIDDELEN BESCHIKBAAR

Samengevat: je hebt dus de keuze tussen de energiescan of energie-audit met opties. Alle maatregelen uit dat one stop shop pakket die leiden tot een CO₂-reductie zijn subsidieerbaar. “Veel van de maatregelen op het vlak van zomercomfort waar we naartoe willen gaan, zijn passieve strategieën die het verminderen van actieve koeling impliceren, want dat is niet altijd de beste oplossing”, zegt Hannah Bohez. “Minder actieve koeling betekent ook potentiële CO₂-reductie. Want de bottom line is: de klimaatsubsidies hebben betrekking op CO₂-uitstoot, niet op energiebesparing. Dat verdwijnt vaak een beetje in het discours. Energiebesparing is wat voorzieningen voelen in hun facturen, maar de doelstelling van ons als overheid is CO₂-reductie.”

Standaard zijn er een tweetal oproepen per jaar voor klimaatsubsidies. Nog maar ongeveer 16 procent van de voorzieningen heeft al een energie-scan of energie-audit aangevraagd. “Dus er is echt nog heel veel potentieel en er zijn nog heel veel voorzieningen die nog niet op de hoogte zijn of nog geen gebruik hebben gemaakt van waar ze eigenlijk recht op hebben”, besluit Hannah Bohez. “Zeker met de EPC NR die we gratis aanbieden. Bij de laatste oproep werd maar voor 5 miljoen euro subsidies aangevraagd, dus er zijn nog ruim middelen beschikbaar.”

MEER INFORMATIE:

<https://www.departementwvg.be/klimaatsubsidies>

“Intekenen op een VEB-raamcontract biedt belangrijke voordelen”

“Zorginstellingen die energiebesparende maatregelen uit moeten voeren, kampen vaak met een gebrek aan tijd, capaciteit en middelen”, zegt An Brouns, Klantenverantwoordelijke VIPA voor het Vlaams Energiebedrijf (VEB). “In dat opzicht komt VIPA dan financieel tussen. Zij subsidiëren veel, ook in de vorm van gratis studies. VIPA keerde aanvankelijk enkel infrastructuursubsidies uit om ervoor te zorgen dat de infrastructuur zo goed mogelijk aan de noden van de zorg tegemoet komt.”

Naast de infrastructuursubsidies is VIPA sinds 2017 ook gestart met klimaatsubsidies, deze worden verdeeld op basis van de resultaten van de VEB-energiescans. “We zien bij ziekenhuizen veel belangstelling voor zo’n energiescan”, legt An Brouns uit. “Kleinere voorzieningen hebben soms niet de tijd en de ruimte voor een energiescan, of zijn niet altijd goed op de hoogte, merken we.”

Wanneer komt een voorziening in aanmerking voor een gratis energiescan? “Eerst en vooral op voorwaarde dat die erkend en vergund zijn door het departement Zorg”, zegt An Brouns. “Vandaag kan zo’n voorziening ook veel meer bestellen dan een energiescan, dat zit onder de zogenaamde one stop shop. Concreet betekent dat dat de voorziening naast de gratis energiescan of -audit ook hun certificaat EPC-NR, EPC-KNR of GD kunnen aanvragen. Het mooie daarvan is dat VEB ook daar een raamovereenkomst voor heeft lopen en daar nog best veel ruimte in heeft.”

Intekenen voor een EPC NR kan vlot via het VEB, net als voor zomercomfort en ventilatie, twee andere nieuwe opties

onder de one stop shop. Tenslotte is een energie-intensieve zorgvoorziening ook verplicht om voor het Vlaams Energie en Klimaat Agentschap (VEKA) een energieaudit en een energieplan op te maken. “Zelfs dat kan nu in één beweging, samen met de gratis energiescan of -audit en de nieuwe opties”, zegt An Brouns. “Voor het energieplan en de energieaudit hoeft de voorziening dan enkel de extra uren om tot zo’n plan of audit van VEKA te komen te betalen aan het studiebureau. Dat betekent een heel mooie kostenbesparing.”

EEN VEB-RAAMCONTRACT ONTZORGT

Het VEB werkt als aankoopcentrale. An Brouns: “Tekent een voorziening in op een raamcontract van VEB, dan hoeft ze niet zelf aan te besteden voor de uitvoering van de te nemen maatregelen op basis van de energiestudie. Dat is een belangrijk voordeel.”

Een van de aannemers die gegund werd binnen een VEB-raamcontract – samen met sectorgenoot Ecopower – is Zonnewind, een energiecoöperatie (REScoop) op basis

SUBSIDIES ONDERHOUDS- EN ENERGIEPRESTATIECONTRACTEN (OEPC)

Er bestaat een apart subsidiedossier rond onderhouds- en energieprestatiecontracten (OEPC). Die starten samen met een ESCO waarbij het volledige patrimonium wordt aangepakt richting 2050. Voor OEPC is 10,7 miljoen voorzien. Het pakket staat los van de klimaatsubsidies, maar ook hier werkt VEB samen met VIPA.

van burgerparticipatie. Zonnewind installeert onder meer PV-panelen en relighting. CEO Wouter Covens legt uit hoe het VEB-raamcontract werkt: "Via het raamcontract bieden wij tegen afgesproken gunstige prijzen installaties aan bij de klanten van het VEB. Zij zullen dan zelf geen aanbesteding meer moeten doen. We starten met een haalbaarheidsstudie om de klant een idee te geven van de mogelijkheden en na goedkeuring van de haalbaarheidsstudie detailleren we verder in een ontwerpstudie. Na de ontwerpstudie maakt de klant de keuze over de termijn van de overeenkomst. Zonnewind plaatst, financiert en onderhoudt de installatie gedurende de looptijd. De betaling aan Zonnewind verloopt door betaling van de stroomafname van de installatie waarbij we ons telkens richten op een situatie waarbij de afbetaling voor de klant lager is als wanneer hij de terugbetaalde stroom van het net gehaald had."

Welke energie-investeringen het meest rendabel zijn? An Brouns: "Wij werken altijd volgens het principe van de trias energetica. Eerst isoleren, dan energie-

VERA EN VEB

Het Vlaams Energie en Klimaat Agentschap (VERA) zet het beleid rond de energietransitie uit, het VEB staat in voor de uitvoering op het terrein. Het VEB brengt de markt van de aanbieders zoals aannemers en studiebureaus samen met de vraagkant: de publieke organisaties. Het VEB schrijft ook raamovereenkomsten uit waarbij aannemers en studiebureaus gegund worden. Publieke organisaties kunnen intekenen zonder zelf te moeten aanbesteden.

efficiëntie maatregelen nemen en zoveel mogelijk inzetten op hernieuwbare energie. Zou er daarna nog een klein deeltje verbruik via fossiele brandstof nodig zijn dan, dan komen bijvoorbeeld hoogrendementsketels in beeld, maar algemeen leveren zonnepanelen, isolatie en vervangen van stookplaatsen de meeste winst op."

CaTec
MEETINSTRUMENTATIE

Bewaking systemen

PresSura RPC30 druk regelaar, (zonder sensor), Bacnet, Modbus

Features:

- Fraai overzichtelijk touch screen display
- Breed scala communicatie mogelijkheden
- Stabiele en nauwkeurige drukopnemers
- Through the wall of drukopnemers met auto-zero
- Uitbreiding met zusterpost
- Password beveiliging

Applicaties:

- Operatie ruimten
- Patiënten kamers
- Cleanrooms
- Apotheken
- Ruimtedruk bewaking

Instelbare verschildruk sensoren voor HVAC toepassingen

EE600/610 serie verschildruk opnemers zijn met name ontwikkeld voor HVAC toepassingen. Ideaal voor luchtbehandelingssystemen en filter metingen.

Features:

- Instelbare meetbereiken
- Diverse analoge uitgangen
- Eenvoudige installatie
- Scherp geprijsd

www.catec.be - info@catec.nl - +31 174 272330

Kringwerking: energietransitie in de praktijk

Op 6 december organiseert de ZORG.tech Kringwerking Antwerpen een infosessie over energietransitie in de praktijk. Een centraal thema waar wordt samengewerkt met burgerenergiecoöperaties voor de energietransitie. Een overzicht van de keynote speakers en de thema's op de agenda.

ROGER ALBERTIJN

Tijdens de inleiding wordt nog eens toegelicht waarom de energietransitie nodig is en wat de algemene principes zijn. Het lokale energie- en klimaatpact wordt behandeld en de verplichting van gemeenten om maatregelen te nemen richting het verplichte EPC A-peil van 2050.

Wout Van den Heuvel (facilitair manager Korian) licht vervolgens de aspecten rond de wetgeving toe zoals de

duurzaamheidsrapportering en het Europees regelgevend kader. Hij zal inzoomen op de reglementering die er komende drie vier jaar aankomt vanuit Europa, Vlaanderen en België. Daarnaast is er de regelgeving grote gebouwen en zonnepanelen (verplichting wanneer verbruik boven de 250 MW) van VIPA, de renovatieverplichtingen en duurzaamheidsrapportering vanuit Europa voor grote bedrijven. Ook ESCO's komen aan bod.

Vervolgens is het woord tijdens een gezamenlijk presentatie over infrastructuur en benoemen aan **Peter De Vliegheer** (projectcoördinator Klimaatwerf vzw) en **Wouter Covens** (CEO energiecoöperatieve Zonnewind). Wouter Covens zoomt in op de aanpak van een individueel project en de mogelijke financieringen en besparingen die mogelijk zijn via Zonnewind. Peter De Vliegheer licht het concept van energiegemeenschappen toe: wat is er collectief mogelijk op het vlak van oprichten en toetreden.

Roger Albertijn (GZA Zorg & Wonen en Coördinator Kringwerking Antwerpen) levert de nabeschuiving.

PRAKTISCH

De infosessie over de energietransitie vindt plaats op 6 december om 17.00 uur. Locatie: wzc Sint-Mathildis te Boechout. De infosessie is een organisatie van ZORG.tech Kringwerking Antwerpen.

Zonnewind, een energiecoöperatie in de Voorkempen

*Zonnewind installeerde de PV-panelen en relighting in de GZA Zorg en Wonen
Woonzorgcampus Sint-Mathildis in Boechout. Zorg & Techniek vroeg aan CEO
Wouter Covens hoe één en ander in zijn werk gaat.*

Wat zijn de financierings- en/of subsidiemogelijkheden voor zorginstellingen wanneer ze PV-panelen en relighting willen installeren via Zonnewind?

Wouter Covens: “Financiering door Zonnewind kan op twee manieren: via een ESCO-model vergelijkbaar met huurkoop of via stroomafname voor PV-projecten. VIPA geeft geen subsidies voor relighting en PV-panelen. Op dit moment maken we enkel gebruik van de call groene stroom, het investeringssteunprogramma van de Vlaamse overheid voor middelgrote PV-installaties en kleine en middelgrote windturbines. Maar ook deze subsidie voor PV-projecten loopt dit jaar af. Het is nog afwachten of en welke mogelijke hefboomen er in de plaats komen. Wat telt is dat onze projecten niet staan of vallen met subsidie.”

Wat is de terugverdientijd zonnepanelen en relighting onder welke voorwaarden is het interessant om ze te plaatsen?

Wouter Covens: “Zonnepanelen ontworpen op basis van eigenverbruik, waarbij je dus zelf meer dan 45 procent van de opgewekte groene stroom verbruikt zijn bijna altijd rendabel en een slimme investering (met een terugverdientijd van minder dan acht jaar). In ons financieringsmodel ben je gedurende de looptijd van de overeenkomst ook zeker van onderhoud en reparaties als dat nodig zou zijn. Ook relighting is bijna altijd rendabel en verdien je meestal snel terug (minder dan vijf jaar). Hier is het belangrijk om een juiste inschatting van de branduren te maken.”

Waarom als ziekenhuis/wzc kiezen voor een energiecoöperatie op basis burgerparticipatie voor energieopwekking?

Wouter Covens: “De burgercoöperatie heeft een breder maatschappelijk belang. De definitie is: ‘een autonome organisatie van personen die zich vrijwillig verenigen om hun gemeenschappelijke economische, sociale en culturele behoeften en ambities te behartigen door middel van een onderneming waarvan ze samen eigenaar zijn en die ze democratisch controleren’. Voor een energiecoöperatie zoals Zonnewind betekent dat dat we lokaal de energietransitie willen ondersteunen door enerzijds lokale vennoten de mogelijkheid te geven te investeren en anderzijds lokale

“

De win voor een ziekenhuis/wzc is besparing op de energiefactuur zonder grote investering en daar bovenop een groene installatie zonder zorgen.

klanten de mogelijkheid te geven om te genieten van de voordelen van de groenstroomopwekking en CO₂-reductie die we samen realiseren. We mikken daarbij telkens op een win-win-win. De win voor een ziekenhuis/wzc is besparing op de energiefactuur zonder grote investering en daar bovenop een groene installatie zonder zorgen. Gedurende de hele looptijd van de overeenkomst zorgt Zonnewind voor het beheer van de installatie. Daarnaast is er de win voor onze vennoten waarbij we streven naar een jaarlijks dividend van 3 procent en die zo onze groene projecten kunnen ondersteunen. En er is de win voor de gemeenschap door opnieuw de CO₂ reductie, de mogelijkheid om mee te genieten als vennoot en het lokaal houden van de energieopwekking los van de grote multinationals. Door een energiecoöperatie te betrekken betrek je dus ook de lokale gemeenschap die gebruik maakt, werkt of woont in de buurt van de zorginstelling.”

Klimaatwerf helpt lokale energiegemeenschappen op te zetten

VZW Klimaatwerf matcht de energiecoöperaties ZuidtrAnt en Zonnwind met lokale gemeenten, bedrijven en particulieren voor de transitie naar een duurzame lokale gemeenschap. Coördinator Peter De Vliegheer licht de werking toe op het vlak van het opzetten van lokale energiegemeenschappen.

De energietransitie vereist conceptueel nadenken over hoe zoveel mogelijk te besparen. Dat kan aan de hand van drie stappen. De eerste maatregel moet niet zijn zonnepanelen leggen, wel verbruik verminderen door ledverlichting en vooral isolatie. Ten tweede gaat het over hoe je hernieuwbaar stroom kan opwekken, bijvoorbeeld via zonnepanelen. Drie is samenwerken. Klimaatwerf werkt op de alle stappen: Onafhankelijk advies verlenen en begeleiden om minder te verbruiken, groene stroom opwekken en samenwerkingsverbanden opzetten zowel bij burgers, lokale overheden als bedrijven. De energiecoöperaties werken voornamelijk op de tweede stap: Investeren in grote groenestroominstallaties met burgerkapitaal of door klanten te ontzorgen die zelf willen investeren.”

“

Een energiegemeenschap heeft een juridische vorm. Voor een zorgorganisatie met verschillende woonzorgcentra is dat een interessant concept.

Waarom een energiegemeenschap opzetten en waarom ertoe toetreden?

Peter De Vliegheer: “Wat het opzetten van lokale energiegemeenschappen vanuit een samenwerking met gemeenten betreft: ondertussen hebben we een samenwerkingstraject met Zoersel, Zandhoven en Hove-Kontich. En er zitten er nog enkele in de pijplijn. We

proberen bewoners met zonnepanelen te stimuleren om over te stappen naar een lokale samenwerking en hen in één energiegemeenschap onder te brengen. Dat levert veel meer rendement op. Stroom die teveel geproduceerd wordt gaat nu terug naar de energieleverancier, maar via een energiegemeenschap wordt overtollige stroom verdeeld tussen de leden. Energie delen werkt voor gemeenschappen als wijken, groepen en organisaties, waaronder ook zorgcentra als GZA die klant is bij de energiecoöperatie Zonnwind. Een energiegemeenschap heeft een juridische vorm. Voor een zorgorganisatie met verschillende woonzorgcentra is dat een interessant concept. Op bedrijventerrein Terbekehof in Wilrijk werken de eerste zeven bedrijven al samen binnen deze juridische vorm. Door het delen van de overtollige stroom moeten de deelnemers minder dure stroom van hun energieleverancier afnemen.”

Wat is de rol van Klimaatwerf versus energiecoöperaties zoals Zonnwind en Zuidrand?

Peter De Vliegheer: “Wij werken voor Zonnwind en ZuidtrAnt om projecten te identificeren voor collectieve energieoplossingen en om hun naamsbekendheid bij de burgers te vergroten. Wij werken in partnerschap met de gemeenten, we steunen het lokale energie- en klimaatpact 2.1 en steunen daarmee de oprichting van lokale energiegemeenschappen. De gemeenten hebben doelstellingen die ze moeilijk kunnen behalen en Klimaatwerf helpt hen hierbij. Dat komt dus bovenop een individueel traject dat een REScoop (Renewable Energy Sources cooperative) als Zonnwind levert.”

De energietransitie aanpakken via een energiecoöperatie

De consensus in de Vlaamse regering is dat de huidige energie-uitstootnormen niet volstaan om tegen 2050 CO₂-neutraal te zijn, te behalen. In de volgende legislatuur zal de regelgeving dus enkel nog strenger worden. Energiecoöperaties zijn een klantvriendelijk, transparant alternatief. GZA Zorg en Wonen was een van de eerste zorggroepen om zes woonzorgcentra uit te rusten met PV-panelen en relighting van een energiecoöperatie, Zonnewind. Hoe courant is samenwerking met burgerenergiecoöperatie in de zorginfrastructuur?

Roger Albertijn (GZA Zorg en Wonen): “Later stapten ook twee GZA ziekenhuizen in. We hebben zes PV-installaties en één relighting aangelegd, twee andere relightings zijn in studie. Relighting was nodig omdat we oude toestellen hadden. We waren met renovatie gestart en dat gecombineerd met led-relighting. Goed voor veertig tot vijftig procent minder verbruik in vergelijking met oude tl-lampen.”

De meerwaarde is dat de voorziening niet moet investeren en zich ook geen zorgen hoeft te maken over de realisatie van het project: die gebeurt onder toezicht van de energiecoöperatie.

Peter De Vliegheer (Klimaatwerf): “De meerwaarde is dat de voorziening niet moet investeren en zich ook geen zorgen maken over de realisatie van het project: die gebeurt onder toezicht van de energiecoöperatie. Gedurende de looptijd van de terugverdientijd is er een totale ontzorging, daarna wordt de klant eigenaar. Het aanbod loopt op tien, vijftien, twintig jaar en de terugverdientijd is gerelateerd aan de energieprijzen. Hoe korter de terugverdientijd, hoe groter het voordeel voor de klant. Voor tien jaar terugverdientijd geldt er uiteraard een meerprijs, maar de uiteindelijke opbrengst gedurende de verwachte levensduur van de installatie zorgt dat de opbrengst veel groter is. Bovendien kan met de installaties de overtollige geproduceerde stroom gedeeld worden in energiegemeenschappen.”

Hoe verspreid zijn burgerenergiecoöperaties in Vlaanderen die aan de slag gaan met energiegemeenschappen? Bijvoorbeeld een speler als Ecopower is er al twintig jaar mee bezig.

Peter De Vliegheer: “De verschillende energiecoöperaties werken aan verschillende projecten en binnen hun afgesproken werkingsgebied. Er zijn nu een 22 energiecoöperaties in Vlaanderen. De gemeenschap van REScoops stimuleert vandaag om nieuwe initiatieven op te nemen in bestaande REScoops. REScoop (Renewable Energy Sources Cooperatives Vlaanderen, nvdr) is de koepelorganisatie over alle energiecoöperaties in Vlaanderen. De meest vooruitstrevende zitten wat mij betreft in de provincie Antwerpen. Campina Energie uit de Kempen is onder meer betrokken bij het project Turnhout energieneutraal. Klimaan in het Mechelse heeft de eerste echte Lokale Energiegemeenschap Otterbeek. ZuidtrAnt in de Antwerpse rand en Zonnewind in de Voorkepen werken structureel samen via Klimaatwerf om dienstverlening aan te bieden aan burgers, bedrijven en gemeenten. Wij proberen zoveel mogelijk sectoren te betrekken waaronder gemeenten en bedrijven en dus ook de zorgsector.”

Waarom zouden klanten in de zorgsector een beroep te doen op een energiecoöperatie met burgerparticipatie als Zonnewind?

Wouter Covens (Zonnewind): “Klanten die aangesloten zijn bij het VEB kunnen ook via die weg via een raamcontract Zonnewind inschakelen. Een bouwheer kan ook individueel de samenwerking aangaan. We zijn een onafhankelijke partij. We streven ook niet naar winstmaximalisatie. We staan dicht bij de klant dan een installateur. Je kan Zonnewind ook zien als een ESCO (energy service company)

Zonnepanelen op het dak van GZA campus Sint-Mathildis in Boechout.
vlnr Sofie Van Ingelgem (GZA Zorg en Wonen), Kristof Wyckmans (GZA Zorg en Wonen),
Wouter Covens (Zonnewind) en Roger Albertijn (GZA Zorg en Wonen)

maar dan met burgerkapitaal. Traditionele ESCO's werken in de eerste plaats met eigen kapitaal en geleend kapitaal. Zonnewind werkt met geld van vennoten en wij streven ernaar om drie procent dividend uit te keren. Traditionele ESCO's proberen om meer dan die drie procent winst te maken. Er zitten ook verschillen in onderhoud en opvolging.”

Peter De Vlieghe: “Democratische controle is er ook niet bij een financiële ESCO. Wij kijken naar de klant en dat moet een maatschappelijk relevante partner zijn. Dat was ook een reden voor GZA om voor dit model te kiezen.”

Vanaf 1 januari 2024 zet Vlaanderen energiegemeenschappen op. Waar zijn energicoöperaties vragende partij voor richting de overheid en wat zijn de obstakels of valkuilen?

Peter De Vlieghe: “Grote verbruikers, zoals GZA, staan maximaal voor vijftien tot twintig procent in voor eigen verbruik. Die willen graag goedkope energie betrekken uit een energiegemeenschap. Daar zit zeker een interessante business case in. Energiegemeenschappen komen er onder impuls van de Europese Green Deal. Het is één van de grote energiewerven van Europa. De burger moet zijn eigen energie opwekken en onder controle krijgen. Vlaanderen heeft nu beslist dat van 1 januari 2024 een specifiek bureau opgezet vanuit de Vlaamse overheid om de juridische ontwikkeling van lokale energiegemeenschappen te ondersteunen. Hoe

lokaler de stroom, hoe minder het netwerk belast wordt.”

Peter De Vlieghe: “Juridisch kreeg één en ander al vorm, maar er blijven veel obstakels. Alle energicoöperaties zijn sinds januari 2022 erkend door de VREG in de vorm van EGB (energiegemeenschap van burgers) en HEG (hernieuwbare energiegemeenschap). Wij vormen het juridisch kader om de opstart van een lokale energiegemeenschap te beheren. Maar voor energiegemeenschappen zijn er een aantal remmen. De eerste is de klassieke energieleverancier die kosten aanrekent aan elke klant die wenst deel te nemen aan een energiegemeenschap: een EAN-code die energie wil delen moet daarvoor moet betalen. De tweede rem is Fluvius voor het beheer van het energiedelen. Fluvius is verplicht om alle deelnemers van de energiegemeenschap - dus elke EAN-code - op de hoogte te stellen van alle stromen die per kwartier binnenkomen en buitengaan. De energiegemeenschap brengt voor iedere deelnemer de gedeelde en afgenomen stroom in kaart en factureert dat zo - rekening houdend met het feit dat er ook gratis delen bestaat. Fluvius heeft het moeilijk om tijdig die waarden met alle beheerders te delen. Metingen en databeheer zijn vandaag nog steeds grote uitdagingen. Drie is sensibilisering: Groenestroomproducenten moeten nog echt overtuigd worden van de meerwaarde die overtollige stroom delen oplevert.”

Op missie met Mercy Ships

“Het was soms een beetje McGyver spelen”

Biotechnicus Norman Cleenewerck (diensthoofd biotechniek AZ Jan Yperman Ziekenhuis) nam als vrijwilliger deel aan een expeditie met Mercy Ships, de organisatie die met de ziekenhuisschepen naar Afrika vaart. Voor zijn engagement kreeg Norman een bijzondere ervaring in ruil. En goed nieuws: Mercy Ships heeft nog veel meer biotechnici nodig, benadrukt de HR Manager van Mercy Ships, Mieke Gonnissen.

Twee derde van de wereldbevolking heeft nauwelijks toegang tot medische zorg. Vooral in Afrika is het probleem nijpend. Mercy Ships is van oorsprong een Amerikaanse organisatie die ontwikkelingslanden medisch bijstaat. Vooral chirurgische ingrepen zijn vaak niet beschikbaar – en dat is een kernmissie van Mercy Ships. De vereniging beschikt over twee schepen: de gloednieuwe Global Mercy en de iets oudere Africa Mercy. Aan boord is plaats voor 450 – 600 mensen waarvan de meesten vrijwilligers zijn uit een zestigtal landen. De Global Mercy, het grootste schip, is compleet uitgerust als state-of-the-art drijvend ziekenhuis. “Het ziekenhuisgedeelte aan boord is erg groot en voor elke missie zijn er heel wat biotechnici nodig”, zegt Mieke Gonnissen, HR-verantwoordelijke bij Mercy Ships. “Wij maken daarvoor een onderscheid tussen twee types van functies. Enerzijds ga je als Biomedical Project Assistent vrijwilliger aan boord wekenlang aan boord terwijl het

schip aangemeerd ligt voor onderhoud, ook wel ‘shipyard’ genoemd. Tijdens die onderhoudsfases wordt nieuwe apparatuur geïnstalleerd en hersteld. Op dat moment ligt het schip vaak in een Europese haven. Het ziekenhuisgedeelte is dan gesloten en er zijn geen dokters aan boord. Maar tijdens de field service verloopt onze missie in Afrikaanse wateren en dan hebben we biotechniekers nodig bij voorkeur voor een zestal maanden.”

VOLLEDIG OK GEÏNSTALLEERD

Biomedicus Norman Cleenewerck, die op normale werkdagen in het AZ Jan Yperman Ziekenhuis te vinden is, ging eind 2022 mee aan boord van de Global Mercy voor een onderhoudsshift om het drijvende ziekenhuis voor te bereiden op een field service naar Senegal.

“Als vijftigplusser vond ik dat het tijd was om iets terug te doen voor alle kansen die ik al kreeg. Tijdens die zes weken heb ik het volledige digitale OK geïnstalleerd in al de zalen van de Global Mercy”, vertelt hij. “De apparatuur aan boord blijft binnen je comfortzone als biotechnicus. Van de toestellen kent iedere biotechnicus de functie en het doel, maar het zijn andere merken dan je gewend bent. Het digitale OK is van Skytron: daar had ik nog nooit van gehoord. Een technicus die langs kwam heeft ons in één zaal uitgelegd hoe het moest en in de andere zalen hebben we dat dan zelf uitgerold en getest. We hebben natuurlijk een veiligheidstester aan boord. Je kan alles perfect veilig afleveren voor de patiënten.”

Van de biotechniekers-vrijwilligers wordt best veel verwacht. “Voor bijna alle problemen worden we ingeschakeld,

“

Labo, OK, apotheek, sterilisatie, radiologie zijn allemaal aan boord, net als in een Europees ziekenhuis.

Norman Cleenewerck aan boord van de Global Mercy

bijvoorbeeld ook voor de sterilisatie-apparatuur, wat niet altijd standaard onder biotechniek valt. Het werkterrein aan boord is dus breder dan wat je misschien gewend. Labo, OK, apotheek, sterilisatie, radiologie zijn allemaal aanwezig, net als in een Europese ziekenhuis. Op de Global Mercy is een nieuw model anesthesietoestel aanwezig, de Mindray A7. De opleidingen worden gegeven door externen. Het Belgische Atirio kwam langs, een specialist onderhoud medische toestellen, die biotechnici op locatie naar ziekenhuizen uitstuurt.”

BAKKEN VOL SPANBANDEN

Een leerzame tijd voor Norman. Kort daarop werd hij bovendien terugggevraagd voor een field service: in januari 2023 voer hij uit met de Global Mercy naar Senegal. “Ik had Mercy Ships ervaren als een geweldige community tijdens de onderhoudsshift. Ook op zee wisten we wat gedaan. In de functieomschrijving staat excellent problem solving skills en dat is niet voor niets. Het is bijvoorbeeld niet zo makkelijk om de wisselstukken snel op het schip te krijgen. Toen wij de functietesten van de anesthesietoestellen deden, geraakten we niet door één bepaalde test. We hadden een vermoeden dat er een defect ventiel in het spel was. We hebben eerst een ventiel van een ander toestel gehaald om honderd procent zeker te zijn. Tijdens een field service moet je van twee defecte toestellen één werkend kunnen maken. Het is wat McGyver spelen, maar je actie op het toestel mag geen gevaar voor de patiënt opleveren. Daarom moet je natuurlijk de functie van het toestel goed kennen en de gevolgen van je actie goed kunnen inschatten.”

De vaart naar Senegal was een heel avontuur. “Stel je

voor dat de directie van je ziekenhuis beslist om volgende week op volle zee te gaan varen en dat alles wat zich in het ziekenhuis bevindt vast gemaakt moet worden”, vertelt Norman. “Iedereen die al eens op een afdeling of een operatiekamer geweest is, weet hoeveel er daar op wielen staat. We hadden bakken vol met spanbanden nodig om alles vast te zetten. Het schip heeft ook outlets in de vloer waardoor je een haak kan monteren en je kan stangen in het plafond draaien zodat dat je daar ook extra bevestigingspunten hebt.”

WALVISSEN EN DOLFIJNEN

Norman Cleenewerck vond zijn reis in ieder geval een bijzondere ervaring. “De sfeer was heel goed, er zijn heel veel medewerkers die events organiseren en waaraan je kan deelnemen: wandelingen, pingpong-tornooi, quizen, spelletjes... Voor de vierdaagse overtocht naar Senegal hadden ze een brochure gemaakt met alle events per dag. Eén dag zal ik mij zeker herinneren: we zaten op volle zee, ongelooflijk prachtig weer, we hadden 's middags buiten op het dek kunnen eten. In de namiddag waren we met het hele gezelschap een spel aan het spelen. Regelmatig hoorde je iemand roepen, daar, dolfijnen! Daar, walvissen! We moesten dus gewoon naar de railing lopen om walvissen en dolfijnen in volle zee te spotten. Dat zal ik ook nooit vergeten...”

Zelf ook als vrijwilliger meewerken?

Contacteer vrijwilliger@mercyships.be.

MEER INFO:

www.mercyships.be

De integratie van drie sterk verschillende afdelingen in één nieuwbouwvleugel

Op woensdag 4 oktober openen onder meer Yves Leterme en de gouverneur van de provincie West-Vlaanderen Carl Decaluwé de nieuwe ziekenhuisvleugel van het Jan Ypermanziekenhuis – hoofdcampus Ieper. Die nieuwe vleugel biedt extra comfort aan de dialyse- en revalidatiepatiënten en een thuis voor de kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling Twoape ('Samen' in het lokale dialect). Zorg & Techniek sprak met Bouwcoördinator Rik Persyn en Dennis Jacques, diensthoofd patiëntenbegeleiding en geestelijke gezondheidszorg.

Jan Yperman Ziekenhuis brengt met de nieuwe vleugel een aantal afdelingen samen waarvan de bestaande huisvesting op verschillende locaties niet meer voldeed. Het project werd in twee jaar afgewerkt en vereiste een investering van 14,3 miljoen euro voor een totale oppervlakte van 4.900 m², waarvan 3,4 miljoen euro werd gesubsidieerd door de Vlaamse overheid via VIPA. “De oplopende bouwkosten en inflatie hebben ons vooral op het vlak van de ruwbouw parten gespeeld, want initieel was het budget begroot op 12,5 miljoen”, zegt Rik Persyn. “Daarin zijn we uiteraard niet de enigen. Dat we VIPA subsidies kregen voor de afdeling jeugdpsychiatrie, is ook te danken aan de prioriteit die jeugd- en kinderpsychiatrie is geworden in deze legislatuur. We hebben ook nog vanuit het oude subsidiëringssysteem van VIPA kunnen putten.” De SP (gespecialiseerde dienst behandeling en revalidatie, nvdr) en de dialyse-unit – die tweede met 4.3 miljoen euro veruit de grootste kostenpost van de verbouwing – heeft Jan Yperman Ziekenhuis uit eigen bestaande middelen kunnen financieren.

VOLWAARDIGE JEUGDPsYCHIATRIEAFDELING

De nieuwbouw geeft de afdeling kinderpsychiatrie een eigen stek. Twoape is een samenwerkingsverband tussen het Jan Yperman Ziekenhuis, Kliniek Sint-Jozef Pittem, az Delta, Integrale Jeugdhulp en WINGG, het West-Vlaams Integreerend Netwerk Geestelijke Gezondheid. Bij oprichting van de Ieperse afdeling van Twoape vijf jaar geleden kon die tijdelijk terecht in het voormalige klooster van het psychiatrisch ziekenhuis Heilig Hart Ieper in afwachting van een eigen, volwaardige afdeling in de hoofdcampus in het Jan Yperman Ziekenhuis.

De verhuizing naar de nieuwbouw was voorzien voor november maar liep wat vertraging op. De nieuwe gelijkvloerse verdieping biedt straks plaats aan twaalf ‘stoelen’ bij in de dagtherapeutische unit voor kinderen en jongeren tussen zeven en veertien jaar. Dennis Jacques: “We hebben op het vlak van inrichting en materialengebruik voor Twoape de nieuwste inzichten gevolgd. Detoo Architects

had al ervaring opgedaan met jeugdpsychiatrische afdelingen in onder andere in az Alma. Het resultaat is een lichte, eigentijdse gelijkvloerse vleugel direct aanpalend aan de tuin en een speel- en basketbalveldje. Dat veldje werd ingehuldigd door de leperse basketbalspeelster Emma Meesseman en draagt sindsdien ook haar naam.”

Opvallend is het gebruik van rustgevendende grondkleuren. “Kijk maar naar de flooring”, vervolgt het diensthoofd jeugdpsychiatrie. “We hebben overal gebruik gemaakt van steenvloer.” (Op de verdiepingen van SP en dialyse is dat Tarkett PVC vinyl flooring, nvdr.) Steenvloer of keramisch parket is een keramische tegelvloer waarbij de tegels zijn uitgevoerd met de kleur en nerfstructuur van hout. Het heeft de luxe en warme uitstraling van een houten vloer, maar biedt tegelijkertijd alle voordelen van vloertegels.

ZO HUISELIJK MOGELIJK

Dennis Jacques: “Zetels en banken zijn uiteraard

“

Zetels en banken zijn uiteraard zorgmeubilair, maar we hebben ervoor gezorgd dat de bekleding zo huiselijk mogelijk aandoet.

zorgmeubilair, maar we hebben ervoor gezorgd dat de bekleding zo huiselijk mogelijk aandoet. Ook de dimbare led-belichting creëert een huiselijk, rustgevend effect. De recup-houten elementen dragen daar nog toe bij.” Opvallend is de grote lichtinval op de gelijkvloerse verdieping. Dat is te danken aan de ramen die van vloer tot plafond reiken.

De benedenverdieping van de nieuwbouw voor Twoape is aan de buitenzijde afgewerkt met een eigentijdse padoukbekleding. Padouk is exotisch hout dat bekend staat om zijn natuurlijke duurzaamheid. Het is onbewerkt en gaat ruim 25 jaar mee.

Twoape biedt plaats aan twee leefgroepen, een keuken waar één keer per week gekookt wordt, consultatieruimtes, wachtzalen en twee klaslokalen. De eerste en de tweede verdieping van de nieuwbouw bieden respectievelijk plaats aan 24 bedden op de SP-dienst en 38 bedden op de dialyseafdeling. De kelderverdieping is voorbehouden voor technische ruimtes en ICT.

“

*In de dialysevleugel werden de isolatieboxen
verruimd van een individuele naar een ruime
driepersoons isolatiekamer.*

VOORTSCHRIJDEND INZICHT

De SP-afdeling in Wervik was één van de afdelingen van Jan Yperman Ziekenhuis die dringend aan betere huisvesting toe waren en daarom in aanmerking kwam om te verhuizen naar de nieuwe vleugel. Tafels, stoelen, de badlift, bedden, computers en schermen verhuisden mee. De ziekenhuiskamers kregen wel nieuwe patiëntenzetels. Ook de nieuwe dialysevleugel zal een aanmerkelijke verbetering betekenen voor de gemiddeld 160 dialysepatiënten die er 's morgens, 's namiddags en 's nachts gebruik van maken.

“Niet alleen is er het comfort van een nieuwbouw en de hogere plafonds dan in de oude unit, dankzij de koelplafonds is er een ook een perfecte klimaatregeling mogelijk”, zegt de bouwcoördinator. “Een grote verbetering.”

Rik Persyn vervolgt: “Bijzonder is ook dat de isolatieboxen verruimd werden van een individuele naar een ruime driepersoons isolatiekamer. Drie patiënten met covid samen op één kamer is mogelijk en dat is voortschrijdend inzicht. Het is uiteraard ook veel patiëntvriendelijker.”

De dialyseafdeling was in de oudste vleugel van het Jan Yperman Ziekenhuis gevestigd, het gedeelte dat bijna 50 jaar geleden werd gebouwd, met lage plafonds en erg complex op het vlak van klimaatregeling. Sinds onze laatste renovatie op de hoofdcampus in 2004, de afdeling geriatrie, zijn koelplafonds in combinatie met meer duurzame energiebronnen als zonnepanelen en warmtepompen de norm. Net als de ruimere oppervlakte per patiënt. Wat mij betreft zijn dat in ons ziekenhuis de belangrijkste evoluties op het vlak van zorgnieuwbouw.”

“

Van het totale bouwbudget werd 3,4 miljoen gesubsidieerd door de Vlaamse overheid via VIPA.

ENERGETISCH GEOPTIMALISEERD

Vergunningstechnisch waren er geen grote obstakels te overbruggen om het project aan te vatten. Een nieuwe omgevingsvergunning was niet nodig, los van een nieuw mobiliteitsplan dat goedgekeurd moest worden. Wel vroeg de brandweer door de nieuwe brandnormen om meer transparantie over de constructie, maar er was ook een last-minute reden. “Een recente brand – zonder grote gevolgen, maar wel hardnekkig – in de polikliniek in de Oostlaan in Poperinge”, knikt Rik Persyn. “Maar ook door de nieuwe normering is de brandweer extra alert, waardoor we enkele maanden vertraging opliepen om de patiënten

uit de revalidatie in Wervik en de dialysepatiënten op onze bestaande unit op de campus te kunnen verhuizen.”

De drie afdelingen samenbrengen in één gebouw, stelde het ziekenhuis in staat om energiezuinig te bouwen. “Op het dak willen we binnenkort 120 zonnepanelen installeren. In het gebouw zijn duurzame luchtgroepen geïnstalleerd die zorgen voor gekoelde of verwarmde lucht in het hele gebouw (ventilatie) en in de stookruimte staan twee moderne centrale verwarmingsketels en een grote warmtepompboiler. Een warmtepomp was niet aan de orde wegens niet rendabel in deze constellatie. In een ander nieuwbouwproject hebben we dat wel gedaan.”

Met de VIPA-middelen voor de jeugdpsychiatrische afdeling kwam ook de verplichting om een aandeel in kunst te steunen. Dennis Jacques: “Het was al direct de optie van de directie om dat participatief aan te pakken. Zij zagen dat vooral als: medewerkers samen zetten en daaruit kiezen wat in aanmerking zou kunnen komen, een soort medecuratorschap. Toen kwam het voorstel om de kinderen en jongeren er zélf bij te betrekken. Dat idee kon meteen op instemming rekenen van de directie: een kunstwerk op maat gemaakt vanuit de ervaring van kinderen in de kinderpsychiatrie. Lisa Spillebeen, een kunstenares en directeur van de Academie in Izegem, organiseerde enkele creatieve sessies met de jongeren. Ze verzamelde hun kunstwerkjes, in laagjes opgebouwde zelfportretten. Lisa gebruikte de kunstwerkjes als inspiratie voor haar eigen creatie die een plaatsje kreeg in de inkomhal. Haar kunstwerk werd zo opgesteld dat bezoekers voor alle afdelingen er langskomen.”

“Tevreden met nieuwe opleiding medisch technoloog”

Onder de noemer Back to Basics vond op 26 oktober in 't Bau-huis (Sint-Niklaas) het VVZ- μ Congres plaats. “De bedoeling is dat wij als biotechnici binnen de bestaande en toekomstige regelgeving onze precieze rol kunnen blijven bepalen. Daarom hebben we tijdens het μ Congres alle kerntaken van biomedische techniek nog eens op een rijtje gezet.”

“Meestal staat biotechniek voor onderhoud en herstel, maar de taakhoud is ruimer, het gaat ook over projecten, aankoop, opleidingen en adviesverlening”, stelt VVZ-voorzitter Jan Vanrusselt. “Een tweede aandachtspunt tijdens het μ Congres was Back to Basics voor testapparatuur: welke werktuigen en meetinstrumenten heeft een biotechnicus nodig om zijn werk uit te voeren? Hoe moet die apparatuur gebruikt worden, wat zijn de valkuilen en tips & tricks? Nog een belangrijk punt is dat de onderhoudsrapportage vaak te summier is.”

De aanleiding om dat laatste punt te belichten is dat er recent veel nieuwe wetgeving bijgekomen is zoals MDR (Medical Device Regulation) en GDPR. “Dat kwam allemaal vrij prominent op de voorgrond te staan”, vervolgt Jan Vanrusselt. “Wetgeving is natuurlijk belangrijk, maar de basics van ons vakgebied werden naar de achtergrond verdronken. Rapportering moet vooral tegemoet komen aan traceerbaarheid zodat bij overheidscontrole aangetoond kan worden dat een bepaald onderhoud op een correcte manier werd uitgevoerd.”

Ook enkele projecten werden tijdens het μ Congres belicht vanuit de ziekenhuizen zelf, zoals de doormelding van medische alarmen en de vernieuwing van een cathlab. Deze ervaringsgerichte toelichtingen werden ten eerste op prijs gesteld door het publiek.

NIEUWE OPLEIDING MEDISCH TECHNOLOOG

De juiste profielen aantrekken is nog een prioriteit.

“Momenteel hebben we in UZ Leuven vijf openstaande vacatures en ik hoor van collega's dat er ook elders veel verloop is”, zegt Jan Vanrusselt. “Vandaag is er niet echt een studierichting die die behoefte invult. Daarom waren we blij dat Arteveldehogeschool en HOGENT van start zijn gegaan met de opleiding medisch technoloog. Beide scholen hebben die opleiding ook voorgesteld tijdens het μ Congres. De VVZ vzw heeft de oprichting van de opleiding gesteund door samen met de scholen de motivatie te schrijven over waarom er zowel in ziekenhuizen als in de industrie nood is aan dergelijke opleidingen. Nu onderzoeken we samen met de hogescholen hoe we het lesprogramma verder kunnen uitbreiden. Eventueel zal vanuit de VVZ vzw de opleiding ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld met gastdocenten.”

Is Jan Vanrusselt tevreden met het aantal standhouders? “Ik ben erg tevreden, want meer dan driekwart van onze steunende leden hebben deelgenomen. We hadden net geen veertig standen want ook organisaties als Artsen zonder Vakantie, Mercy Ships, Arteveldehogeschool en HOGENT namen deel. Dit geheel vormt dé grote meerwaarde voor ons μ Congres. Op die manier kon er volop genetwerkt worden!” VVZ vzw en ZORG.Tech zijn natuurlijk twee verschillende verenigingen, maar hoe kunnen ze elkaar verder versterken? “We hebben in het verleden al samengewerkt, bijvoorbeeld rond ERP-pakketten die gebruikt worden door zowel de technische als door de biomedisch technische dienst. We staan er voor open om in de toekomst onze constructieve samenwerking voort te zetten.”

Van project naar podia

Wat vindt u fijn aan een job binnen de technische dienst van een zorgorganisatie? ZORG & Techniek stelde de vraag aan David Van Eykeren, facilitair en technisch directeur bij AZ Diest. Een gesprek over strategisch denken, people management en muziek maken.

De zorgsector vergt een flexibele en daadkrachtige houding. Dat maakt het voor David Van Eykeren boeiend. “Op het einde van het humaniora wist ik nog niet wat ik wilde studeren, maar dat ik iets met projecten wou gaan doen, voelde ik wel al aan. Ik vind het zeer fijn om me telkens op een nieuw project te kunnen storten. Ik heb een heel breed interessegebied”, vertelt hij. Het werd uiteindelijk de studierichting master in de Biowetenschappen.

Zijn eerste professionele strepen verdiende Van Eykeren in verschillende studie bureaus. “Ik kreeg er de kans om van allerlei verschillende projecten te proeven, van bodemsaneringen tot ecologische studies, milieuvragen en ontwerp van gebouwinstallaties...” Hij belandde in de zorg via een job als projectcoördinator ruimteplanning bij UZ Leuven. Daar bleef Van Eykeren acht jaar op post, om nadien in zijn huidige functie, die van facilitair en technisch directeur bij AZ Diest, te belanden.

“In mijn periode bij UZ Leuven werkte ik voor de voorbereidingsfase van het nieuwbouwproject van AZ Diest nauw samen met het ziekenhuis. Zo leerde ik de omgeving kennen. Het toeval wilde dat de toenmalige facilitair en technisch directeur afscheid nam, en die plek vacant was. Ik heb de job eerst een tijdje ad interim gedaan vanuit UZ Leuven, maar ben begin 2021 dan toch in dienst gestapt bij AZ Diest.”

BOUWEN BINNEN EEN NETWERK

Een carrièrestap waar hij geen spijt van heeft. “De zorg is continu in beweging, waardoor er soms zeer snel geschakeld moet worden. Niet enkel op technisch vlak, we moeten ook vaak inspelen op uitdagingen binnen een bredere context. Kijk maar naar wat ziekenhuizen verwezenlijk hebben tijdens de coronaperiode. Snel schakelen, kort op de bal spelen, en

vlot wisselen tussen verschillende expertisedomeinen: dat vind ik boeiend, én dat vind ik vandaag zeker terug in mijn job. Onder mijn verantwoordelijkheid valt alles wat betreft facilitaire ondersteuning: de patiëntenkeuken, de IT-dienst, schoonmaakdienst, technisch onderhoud, preventie en milieu horen daarbij. Belangrijk is om een strategie op te stellen die het enge van één departement overstijgt. Dat is vandaag, in tijden van netwerkvormingen, noodzakelijk: Welke positie heeft ons ziekenhuis in het Plexusnetwerk? Hoe werken we samen? Hoe kunnen we beter samenwerken met de eerstelijnszorg?”

Zijn team bestaat uit een vijftigtal mensen. “Ook de (people) managementtaken doe ik graag: mensen motiveren, hen verantwoordelijkheid, vertrouwen en autonomie bieden zodat ze zichzelf kunnen ontplooiën.”

COMMUNITY HOSPITAL

Het belangrijkste project dat momenteel op Van Eykerens bureau ligt, is zonder twijfel het nieuwbouwproject van AZ Diest. Dat is volop in aanbouw; de eerste spade ging ruim een jaar geleden in de grond. “Binnen het Plexusnetwerk is er besloten om als regionale ziekenhuizen, de ‘community hospitals’, zeer toegankelijk en dichtbij de mensen te blijven staan om de nodige basiszorg te verlenen. Dat wordt versterkt met de nabijheid van UZ Leuven, dat gespecialiseerde zorg biedt. Net om die bereikbaarheid te bewaren, bouwen we de nieuwbouw in de stadskern. Doel is om nog meer ten dienste te kunnen staan van de community”, legt hij uit. “We liggen straks naast de belangrijkste scholencluster van Diest. Doel is om ook de schoolgaande jeugd naar binnen te trekken en hen ’s middags in onze cafetaria te laten kennismaken met gezond eten. Ook daar ligt onze taak. We gaan proberen de muren van het ziekenhuis te verlagen.”

DAVID VAN EYKEREN**Facilitair en Technisch
directeur AZ Diest**

“Een bijkomende uitdaging aan het nieuwbouwproject – dat gefaseerd verloopt – is het operationeel houden van de bestaande gebouwen. We moeten die verouderde infrastructuur in topconditie houden, en dat vergt veel energie. In tijden van budgetkrapte durft men weleens te vergeten hoe belangrijk die zorgondersteunende diensten wel niet zijn. Daar moeten wij op tafel kloppen.”

DE SCHIL

Hoewel Van Eykeren professioneel technisch geschoold is, kan hij dat niet zeggen over zijn grootste passie naast het werk: “Al van kindsbeen af ben ik geïnteresseerd in muziek, en dan vooral in toetsinstrumenten. Dat is begonnen op mijn vier jaar, op het trouwfeest van mijn tante. Er kwam een organist optreden – dat was toen de mode – en ik was onmiddellijk gefascineerd door het gebeuren. Heel de avond heb ik doorgebracht aan de zijde van de organist. Ik ben zelfs op dat bankje naast hem in slaap gevallen, zei mijn moeder achteraf.”

Vanaf dat moment is muziek een rode draad in het leven van David Van Eykeren. “Op mijn twaalfde ben ik echt begonnen met een instrument te spelen, maar ik heb het mezelf aangeleerd. Later heb ik ook als organist in verschillende parochies gespeeld. Ik ben dus niet technisch geschoold als toetsenist, maar dat hoeft niet: muziek moet uit het hart komen, je moet het voelen.”

Al vijftig jaar speelt Van Eykeren in een bandje. “Ik ben oorspronkelijk afkomstig van Assenede in Oost-Vlaanderen, en dat is ook meteen de uitvalbasis van onze band De Schil. We brengen Nederlandstalige pop en rock, denk maar aan covers van De Mens, Gorki, Raymond van het Groenewoud enzovoort.” De Schil – de oorspronkelijke naam was Het Klein Verschil, maar doorheen de jaren

veranderde de groepssamenstelling en werd de naam alsmear meer afgekort – speelt op kleine festivalletjes. “In de zomer ben ik naast het werk dus ook regelmatig op een festivalpodium te vinden. We werken daarvoor samen met een boekingskantoor. Omwille van ons Nederlandstalige repertoire beleven wij traditioneel topdagen in de weekends rond de Vlaamse feestdag. We spelen dan op culturele festivals die lokaal georganiseerd worden. Ik ben nochtans niet uitgesproken Vlaamsgezind”, lacht Van Eykeren.

De ruim honderd kilometer van zijn thuis naar de repetitieruimte van De Schil, legt hij met plezier iedere twee weken af. “Doorheen de jaren is het echt een vriendengroep geworden. Muziek is een manier om je zinnen te verzetten, het is voor mij de ultieme uitlaatklep.”

Enkele jaren geleden combineerde Van Eykeren zijn werk en zijn passie, tijdens een eenmalig optreden in UZ Leuven, bij de opening van het vernieuwde gebouw voor vrouw, kind en erfelijkheid. “Dat gebeurde eerder toevallig. Ik had een toenmalige collega onthaalmedewerker ontmoet die op zoek was naar iemand om een muzikaal duo te vormen. We hebben dat twee jaar gedaan, en ook opgetreden in de vernieuwde inkomhal. Dat was tof voor mij, maar ook voor collega’s. Op het podium ben je toch anders dan op het werk.”

Facility Management Software in de zorg: twee ziekenhuizen, twee perspectieven

Facility management software kan binnen ziekenhuizen aanmerkelijk verschillen. Jan Vanrusselt, Afdelingshoofd Medische Instrumentatie bij UZ Leuven en Peter Coppens, dienstverantwoordelijke Medisch-Technische Dienst bij OLV Ziekenhuis Aalst-Asse-Ninove, delen hun inzichten over het gebruik van een inhouse geprogrammeerd systeem versus een commercieel pakket, prioriteiten, uitdagingen en verdere mogelijkheden.

Inventarisatie en onderhoud zijn twee essentiële ERP-toepassingen in het UZ Leuven, zegt Jan Vanrusselt: “Allereerst beheert onze software de planning van interne en externe werkorders voor preventief onderhoud, dus ook de onderhoudscontracten met bedrijven. De werkorders voor accidenteel onderhoud verlopen via een systeem waarbij ziekenhuismedewerkers kunnen inloggen en het nodige onderhoud ingeven dat dan wordt verdeeld naar de verschillende vakgroepen. Ten tweede is er de inventarisatie van goederen. Dat gaat van roerende tot onroerende goederen. Indienstellingen van nieuwe apparatuur horen ook bij inventarisatie. Er is ook het volledige financiële luik: kosten doorrekeningen gebeurt ook binnen het pakket. Opvolging van keuringen zit er ook in, net als magazijnbeheer. Ik denk ook aan de koppeling met aankoop voor het doorgeven van de bestellingen. Rapportering verloopt minder via de ERP-software in ons ziekenhuis.”

EIGEN ONTWERP BIEDT VOORDELEN

UZ Leuven werkt met een zelf ontworpen ERP-pakket geprogrammeerd binnen het commerciële PeopleSoft platform. Jan Vanrusselt: “Onze IT-dienst heeft daarbinnen een softwarepakket geschreven, het onderhoudsbeheersysteem van UZ Leuven. PeopleSoft is integreerbaar met al onze diensten en afdelingen. Die integratie wordt ook door onze eigen IT geschreven.”

Vroeger draaide in UZ Leuven het ERP-pakket van Maximo. “IT onderzocht of een upgrade naar een nieuwe versie van Maximo haalbaar was, maar voor UZ Leuven waren er uiteindelijk te veel beperkingen. Er zijn veel koppelingen

tussen de verschillende systemen in het ziekenhuis, zoals naar de dienst aankoop, koppelingen naar de technische dienst, naar het financieel beheer... Om die te beheren vonden we op de markt niet echt het geschikte pakket. We hebben toen beslist om het zelf te schrijven.” Dat impliceert een nauwe link tussen de afdelingen en IT, dat het pakket realiseerde op basis van interne input. Upgrades vereisen een permanente interne evaluatie. “Maar IT zorgt dat wanneer binnen PeopleSoft upgrades nodig zijn, ons pakket erin blijft passen. Vanuit de technische diensten merken we daar weinig van.”

“

**Een in-house geschreven
ERP-pakket vereist een nauwe link
tussen de afdelingen en IT.**

Een nadeel van een eigen, specifiek op maat van UZ Leuven geprogrammeerd pakket is dat in de commerciële markt mobiel werken sneller geïntegreerd raakt, aldus Jan Vanrusselt. “Een logboek opvragen in de field gaat op die manier al wat minder gemakkelijk. Op dat vlak lopen we in het UZ Leuven enigszins achter. Een tweede punt is gebruiksvriendelijkheid. Op dat vlak is het moeilijk om te concurreren met native toepassingen waar veel meer ontwikkelaars en marktonderzoek achter zit op het vlak

PETER COPPENS

OLV Ziekenhuis
Aalst-Asse-Ninove

van de ontwikkeling van user interfaces. Intern zie je dan gebruikers parallele systeempjes opzetten: bijvoorbeeld voor rapportering, wat eigenlijk in het overkoepelende ERP-systeem geïntegreerd zou moeten zijn. ICT gaat de lead nemen om verder te verkennen wat er op de markt is, in samenspraak met de ondersteunende diensten: aankoop, technische diensten, financiële dienst...”

AI-ondersteuning zou daarbij ook een optie kunnen zijn om processen te verlichten, maar het huidige platform laat dit nog niet toe, zegt Jan Vanrusselt. “Artificiële intelligentie is vandaag binnen onze omgeving nog niet aan de orde en zeker binnen ERP wordt het niet gebruikt. Maar IT geeft aan dat we binnen nu en een aantal jaren naar een nieuw platform zullen moeten gaan.”

LAAGDREMPELIG COMMERCIEEL PAKKET

OLV Ziekenhuis Aalst-Asse-Ninove maakt gebruik van een commercieel ERP-pakket. Dienstverantwoordelijke Medisch-Technische Dienst Peter Coppens: “Het systeem dat we gebruiken, Ultimo, is één van de grote marktspelers binnen de technische software van ziekenhuizen. Het voordeel is dat Ultimo niet alleen voor ziekenhuizen pakketten ontwikkelt en dat wij vanuit die zeer brede toepassingen en kennis mee kunnen surfen met nieuwe ontwikkelingen.”

Ultimo wordt binnen OLV alleen gebruikt binnen het technisch departement. “Ik vind het vooral belangrijk dat een ERP-pakket gebruiksvriendelijk is met lage leercurves

en niet te veel ingewikkelde knoppen zodat het ook gemakkelijk is om onderhoudsplannen in te creëren. Dat mensen zelf vanuit een simpel, portaal zelf het probleem kunnen melden is ook belangrijk, want dat is niet bij elk pakket gegeven. Extra functies zijn ook belangrijk. Als je het pakket verder wilt gebruiken en je wilt er verder in gaan, dat er andere mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld om onderhoudscontracten te beheren, dat je je lokale lijst er ook in kwijt kunt, een eventuele koppeling aan magazijnen mogelijk is om vlot wisselstukken terug te vinden. Een koppeling met het logistieke pakket vind ik dus essentieel.”

ALLE DATA IN DE CLOUD

Ook voor contractenbeheer is het pakket belangrijk. “Voor een bepaalde apparatuur bestaan er contracten, maar je wil in één oogopslag weten wat ze inhouden. Welke contracten zijn er, wat de kostprijs is, wat er inzit van service, wanneer ze vernieuwd moeten worden. Sommige ziekenhuizen gebruiken hun ERP ook voor projecten, maar dat doen wij in het OLV niet.” Voorts wordt Ultimo ingezet voor werkorders: “De medewerkers kunnen zelf een werkaanvraag invullen”, zegt Peter Coppens. “De aanvraag wordt vlotter verwerkt en daar wordt verder op gebouwd. Als het gaat over de inventaris, kun je op bepaalde toestellen een gestructureerd onderhoudsplan inplannen.”

Ultimo is een open systeem dat integreer- en koppelbaar is met andere pakketten. “Het pakket is er ook wel op toegespitst om het andere partijen zo gemakkelijk mogelijk te maken om te koppelen”, knikt Peter Coppens. “Ultimo

JAN VANRUSSELT

UZ Leuven

gebruikt de standaardinterfaces die heel veel toepassingen in de cloud gebruiken. API protocol, REST API, SWAP API ... Op het vlak van upgrades is er een belangrijke evolutie omdat pakket niet meer lokaal geïnstalleerd is maar toegankelijk is in de cloud via de browser. De server, in ons geval beheerd door Ultimo, zit bij een hostingfirma. Bij ons is dat Microsoft Azure Cloud. Dat zorgt dat je pakket altijd automatisch kleine updates krijgt. Doordat het pakket in de cloud zit, kunnen mobile devices gemakkelijker connecteren zonder extra bedreigingen voor de andere data in het ziekenhuis.

“

Ik vind het vooral belangrijk dat een ERP-pakket gebruiksvriendelijk is, met lage leercurves.

LICENTIEMODEL: NIET ALTIJD OPTIMAAL

Ultimo wordt in het OLV gebruikt op basis van een licentiemodel. Peter Coppens: “Je moet kiezen welk versie je wil en bij Ultimo betaal je vervolgens per gebruiker: per named users. Vroeger werkte Ultimo met concurrent users, wat een aantal mensen toegang geeft op een bepaald tijdstip. Het model van named users is duur voor diensten waar 24/7 gewerkt wordt zoals Labo: alle gebruikers zijn nooit tegelijk aan het werk. Elke gebruiker die toegang nodig heeft, ook al is het maar één keer per jaar, moet betalen voor die functionaliteit. Ik denk aan onze zorgzomenagers die één of twee keer per jaar het pakket gebruiken, maar die moeten wel elk een eigen volwaardige licentie hebben. Een oplossing zijn om het kostenplaatje te drukken zou kunnen zijn read only rechten waarbij je zelf geen aanpassingen kan doen.”

“Op integratie is Ultimo ook sterk aan het inzetten met nog meer pakketten. Interfacing is ook een evolutie, maar we merken dat het wel duur is omdat er een beetje maatwerk nodig is en elke klant net iets anders werkt. Elke nieuwe interactieve koppeling komt altijd met kinderziektes, dus is het aan de ziekenhuizen om goed te definiëren wat er juist moet gebeuren. Vooral omdat in het OLV de afdeling ICT weinig te maken heeft met het ERP-pakket dat door Ultimo zelf wordt beheerd. Het enige wat wij moeten doen is de Ultimo-configuratie correct houden en dat doen we zelf binnen het technisch departement. Koppelingen opzetten of personen meer of minder rechten geven beheren we zelf vanuit het technisch departement.”

Artificiële intelligentie speelt – net als in UZ Leuven – binnen het facility management van OLV Ziekenhuis Aalst-Asse-Ninove nog geen belangrijke rol, zegt Peter Coppens. “Alle data worden nog zeer basic ingevoerd. We denken er in de toekomst wel aan om, wanneer een gebruiker een probleem ondervindt met een bepaalde infuus pomp en een foutmelding krijgt, dat het systeem hem oplossingen zou kunnen suggereren. maar voorlopig hebben we niet voldoende mankracht om het systeem naar zo'n hoger niveau te optimaliseren of te configureren. Maar wat vooral telt, is dat de toestellen mooi geïnteriseerd zijn en de gegevens en de onderhoudsplannen correct.”

FINANCE & CARE

22/2/2024

Zorgwerkgever
van het jaar 2024
10 AWARDS - 30 GENOMINEERDEN

18 APRIL
2024

NACHT VAN
DE ZORG
2/5/2024

DIGITALISERING IN DE ZORG
6/6/2024

ZORGCONGRES
11 - 13/9/2024

SEMINARIE
FACILITY
24/10/2024

**Top
Jobs**
in de zorg

Topjobsindezorg.be

EEN JOBSITE WAAR ZORGWERKGEVERS EN
SOLLICITANTEN MET ELKAAR GEMATCHT WORDEN

Powered by

**ZORG
MAGAZINE**
NET VERBLIJF VOOR LEZERSWENNER IN DE ZORG

Meer info:

sales@zorgmagazine.be